Nr. 4. Sibiiu, Joi 14/26 Ianuariu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Noul atac asupra scólelor nóstre.

X.

La representaţiunea bisericei ministrul de culte de datul 13 Ianuariu 1885 Nr. 1794 a rĕspuns, că încât privesce representaţiunea asternută ministrului, că cererea bisericei nu póte fi considerată, şi că el va dispune împărţirea ajutoriului cu preterarea jurisdicţiunei bisericesci. Era sĕ mai urmeze resoluţiunea preaînaltă la representaţiunea adresată Maiestăţii Sale monarchului.

A urmat apoi rescriptul ministerial din 4 Maiu 1885 Nr. 16013, în care domnul ministru comunică metropolitului nostru, că Maiestatea Sa, lăsând neconsiderată cererea bisericei nóstre, l'a autorisat sĕ împartă ajutoriul de stat cu preterarea jurisdicţiunei bisericesci, dacă biserica nu va primí condiţiunile din normativ.

În faţa acestei grave situaţiuni autoritatea bisericéscă s'a aflat îndemnată a convoca sinodul archidiecesan în sesiune estra-ordinară. La apelul capului bisericei deputaţii sinodali s'au presentat în un numĕr fórte însemnat, 44 din numĕrul total de 60, deşi în convocătoriu li s'a indigitat, că în marea strêmtorare materială în care se află biserica, deputaţilor nu li se vor da diurne, nici spese de călĕtorie.

După deliberări serióse de 2 ḑile sinodul cu unanimitate a luat următoriul conclus:

„Avênd în vedere, că guvernul nu a avut şi nu puté sĕ aibă motive fundate de a altera disposiţiunile resoluţiunei preaînalte din 29 Maiu 1861;

avênd în vedere, că disposiţiuni, ca celea luate faţă cu biserica nóstră nu s'au luat faţă cu nici una din celelalte biserici autonome din patriă, de asemenea ajutorate din partea statului;

avênd în vedere, că prin punerea în lucrare a acestor disposiţiuni se distruge în cler legătura canonică şi se sgudue adênc disciplina bisericescă;

avênd în vedere, că prin aplicarea acestor disposiţiuni, după esperinţele de până acum, se deschide calea la multe abusuri şi abnormităţi, prin cari s'ar puté zădărnici părintesca intenţiune esprimată de Maiestatea Sa preagraţiosul nostru monarch, la acordarea acestui ajutoriu, ca din trênsul sĕ se împărtăşéscă numai preoţi sĕraci, luminaţi şi zeloşi în împlinirea chemărei lor;

avênd în vedere, că acestea disposiţiuni jignesc adênc autonomia şi libertatea, ce i s'a garantat bisericei nóstre prin legile ţĕrei;

sinodul cu adêncă durere ia act, că după emisul ministerial din 4 Maiu 1885 Nr. 16013 a rĕmas neconsiderată representaţiunea aşternută Maiest. Sale în obiectul acesta; remâne pe lângă conclusul seu luat cu privire la acest ajutoriu sub Nr. 52 din 1884 şi manţinut sub Nrii 50 şi 51 ai sesiunei ordinare din acest an, şi declară de nou: că sub condiţiunile cuprinse în normativul ministerial din 18 Ianuariu 1884, ajutoriul de stat de 24,000 fl. nu-l póte primí, neputéndu-l considera ca pe unul dat bisericei.“

După acest enunciat demn al bisericei ministrul a purces după cum a voit el, a distribuit ajutóre după bunul seu plac, un an doi a publicat prin fóia oficială numele preoţilor, cari sporadice suplicau la stat pentru ajutoriu, de câţiva ani încóce publicarea s'a sistat şi aḑi nu se scie ce se întêmplă cu banii rĕmaşi neîmpărţiţi din suma de 24,000 fl. destinaţi pentru preoţimea nóstră, deşi în vîrtutea noului normativ sumele, cari fie din lipsă de concurenţi, fie din alte cause, rĕmân neîmpărţite din suma de 24,000 fl. ministrul după ascultarea archiepiscopului metropolit are sĕ le folosésca pentru alte trebuinţe ale bisericei nóstre.

In chipul acesta a urmat biserica în cestiunea ajutoriului pentru preoţime din incidentul noului normativ de împărţire, care nu cuprindea asemenea disposiţiuni ca şi proiectul din cestiune, care ia din mânile bisericei şi instituirea şi disciplinarea învĕţătoriului.

După acéstă clasică ilustraţiune, ilustraţiune care pune în adevĕrată lumină tendenţele ministrului de instrucţiune faţă cu biserica nóstră, şi bărbăţia, cu care biserica se apĕră şi nu voesce ca cu consensul ei sĕ se sguduie autonomia şi slăbéscă disciplina bisericéscă, după acéstă ilustraţiune noi credem, că recurgerea după ajutoriu dela stat între condiţiunile actuale nu este în ductul ideilor, de cari e pătrunsă biserica nóstră.

Şi acuma remâne sĕ vedem cum se pot desvolta lucrurile în punctul repartiţiunilor asupra comunelor bisericesci, repartiţiuni făcute cu voiă şi fără voiă. Aici zace lucrul principal, căci subordinaţiune din partea organelor inferióre bisericesci în situaţiunea gravă actuală noi nu suntem aplicaţi a presupune, şi fondurile bisericei după cât sunt de îngreunate, abia vor puté contribuí cu ceva spre scopul scólelor elementare.

Revista politică.

In cercurile politice din Budapesta domnesce o mare încurcătură. Scirile despre o fusiune între partidul liberal şi cel „naţional“ al lui Apponyi se confirmă tot mai mult şi în curênd lumea póte va fi surprinsă şi cu acest fapt, despre care s'a vorbit atât de mult încă de pe timpul ministeriului Szapáry. Se vorbesce despre o crisă în actualul cabinet. Csáky şi Szilágy se vor retrage, deónce coróna n'ar fi învoită cu proiectele guvernului în resolvirea cestiunilor bisericesci şi a căsătoriei civile obligătóre. Se aştéptă chiar ca în curênd Wekerle sĕ se cobóre din înalta posiţiune, ce o ocupă în stat şi locul lui sĕ-l ia érăşi fostul ministru Szapáry, unicul, despre care se crede, că va putea resolvi şi aceste cestiuni, care sgudue temeliile actualului cabinet.

Lucrurile se vor lămuri mai bine, după-ce se va reînsănătoşa ministrul preşedinte Wekerle, carele a promis, că va face înşuşi descoperiri şi va lămuri cum stau lucrurile, atât referitoriu la fusionare, cât şi faţă cu regularea cestiunilor bisericesci.

Caracteristic este, că primatele Vaszary tocmai în ḑilele acestea a primit pălăria de cardinal, ér predarea ei s'a făcut în mod solemn în palatul primatelui din Budapesta. Deşi acésta era un lucru de asteptat, totuşi în timpul de acum se privesce, ca o incuragiare ca primatele şi pe viitoriu sĕ pórte lupta cu aceeaşi energie, cu care a purtat-o până acuma.

* * *

O veste îmbucurătóre ne vine atât din Berlin, cât şi din Viena. In Berlin a fost primit în audienţă ministrul român de esterne Lahovary, atât din partea împĕratului cât şi din partea ministrului Caprivi. Cancelariul a dat şi un prând splendid în onórea ministrului român. In Viena a fost primit de monarchul în audienţă dl ministru president al României Catargiu şi era sĕ fie primit şi dl Lahovary, atât din partea monarchului, cât şi din partea ministrului de esterne Kálnoky.

La început circulau feliu de feliu de vesti despre caracterul acelor audienţe. Cea mai sensaţională veste era, că România s'a angagiat la alianţa triplă şi că va forma a patra putere în legătura puterilor centrale europene Vestea acésta s'a desminţit. Importanţa audienţelor consistă în aceea, că atât Germania, cât şi monarchia nóstră voesc sĕ reincépă negoţierile vamale cu România. Foile din România au şi început a tracta acéstă cestiune, de asemenea şi cele din Germania şi Austro Ungaria.

* * *

Cel mai sensaţional eveniment mai recent este împăcarea ex-regelui Milan cu soţia sa Natalia. Nimenea nu mai credea în o astfeliu de împăcare după antecedenţele, ce s'au întêmplat.

FOIŢA.

Pĕcat de mamă.

— Novelă. —

de

Ilarie Chendi.

(Urmare.)

Gemetele copilei o deşteptară din aiurare.

„Vai, nu pot şi nu mi ertat încă sĕ mor. Biétă copilă, ce te vei face tu făr' de mine, căci nu ai pe nime, — — pe nime. — Pentru-ce nu ai murit mai bine, atunci, când erai încă în scutece şi nu gustai din păharul amar al vieţii. Sau póte a hotărît Cel de sus, că tu sĕ rĕmâi mărturie păcatelor mele pe pământ? Ceriule, aibi îndurare şi dă-mi sănĕtate, ca sĕ nu las floricica asta pradă vêrtejului din viéţă“.

Mărina rĕsufla greu. Sfârşitul vieţii ii era aprópe, însĕ iubirea de mamă nu o lasă încă sĕ móră. Incepù a amurgi de séra. Copila aprinse o luminuţă subţire de céră. Pe Marina o părăsiră tóte puterile, lacrimi ca bobul îi curgeau şiróie pe obrazii uscaţi la vale şi cu voce slabă se 'ntórse către copilă: „Săftico, draga mamii, alérgă tot într'un suflet până în sat la părintele, şi rógă-l — da frumos — ca se vină, sĕ me grijéscă!“

Săftica, deşi mică, era dedată la nĕcaz. Ea plângea, până ce era lângă mamă-sa şi o auḑia oftând atât de greu în chinurile cele mari — însĕ când era la copii vecinului, cu câte un „codru“ de pâne de sĕcară în mână uita de tóte, sălta cu ceilalţi jucându-se de-a „mija“ şi de-a „baba-órba“. Acum alergà tot într'un suflet la părintele Stefan, dar vrênd sĕ i spună cine a mânat-o, isbucnì în plâns şi nu putù. Atunci părintele milos cum era, o ridică pe ghenunchi, îi sterse lacrimile din faţa sa frumuşică şi dându-i un corn de prescură albă, o mai întrebà, că cine a trimis-o?

M'a mânat măicuţa, ca sĕ te chem sĕ o grijesci“, rĕspunse ea d'abia.

„Dar cine e măicuţă-ta — şi unde locuiţi voi?“

„Măicuţii mele îi ḑic cu toţii Mărina lui Vila şi ea zace în bordeiul din luţerniştea grofului şi trage de mórte. O, şi mamii şi mie aşa ni de fóme — vină şi te rógă pentru noi la Dumneḑeu, sĕ ne dea sănĕtate şi .. pâne .. och, mi-e fóme!“

Érăşi plângea copila, căci i se gătase prescura. Preotul poruncì bunicii Samfira, carea stetea lângă el, sĕ-i dea copilei de mâncare şi el o luă apoi singur prin sat la vale spre bordeiul cel ascuns, unde aflà pe Mărina, luptându se cu mórtea.

Da, unde trupul nu mai póte fi mântuit, acolo e de lipsă preotul, că sĕ mântuiéscă cel puţin sufletul!

O rază de fericire, de mulţumire sufletéscă trecu peste faţa bolnavei, când vĕḑu pe evlaviosul preot întrând în casă. „Oh mult ai zăbovit părinte, gândeam, că va trebui sĕ-mi dau sufletul meu cel pătat în mânile judecătoriului înainte de ce vei sosi„.

„Nu desnă tăjui fiică, bun e Domnul şi milostiv! Aibi încredere întrênsul, căci îţi vei dobândi linişte, mângăiere şi alinare“ — aşa vorbi povăţuitoriul preot şi puse sfântul epatrafir pe capul bolnavei, cetindu-i totodată şi o rugăciune lungă din molitvelnie.

„Iţi mulţămesc din adêncul inimei“, grăi acum Mărina: „Simt, că numai puţină vreme am de a mai vieţui, mi'oiu strânge tóte puterile trupesci la olaltă, ca sĕ me mărturisesc dela cap până la sfêrşit — căci greu me apasă pĕcatele şi nu mĕ lasă sĕ mor“. Ḑicênd aceste, ea îşi puse o perină la spinare, ca se şéḑă oblu în pat şi după un mic repaus urmă:

„Vei fi sciind póte şi sfiinţia ta, ceea ce scie satul, că eu mi-am părăsit bunii mei şi părinţi. Da, i'am părăsit, şi acum plâng şi mĕ căsnesc, plâng şi afurisesc césul, în care am ieşit peste pragul uşei părinţesci, afurisesc pe acela, care m'a silit la pasul cel pĕcătos. Dar eram nnmai copilă de 16 ani! Oh, şi dragostea-i primejdióşă pentru copii ba pentru toţi! Dragostea-i nebună şi órbă, ea nu mai cunósce legături şi sfinţeniă, ea face pe om se uite de toţi şi tóte şi sĕ se gândéscă numai la norocirea sa, ah şi lacom mai e omul la norocire! Şi scii părinte pentru ce am fugit? Pentru că iubiam părinte! Da! iubiam pe Béla, pe groful Béla, ce gândesci — eu Mărina cea próstă iubeam pe un domn! Il iubeam părinte, pentru că era frumos ca rupt din sóre şi purta hanie domnesci, nu ca flăcăii din sat, avea pinteni galbeni, nu opinci ca acestia, trupul lui era mândru ca un stejărel şi subţire nu butucos ca alţii, avea faţa ca laptele ér nu pârlită de sóre ... ah, apoi dulce ce mai vorbea groful, şi avut ce mai era! Da îl iubeam cu foc, căci şi el îmi spunea că mĕ iubesce, şi credém a'l putea iubi, fiind că satul întreg 'mi ḑicea că's frumósă ca o ḑină, ce se scaldă în róuă.

(Va urma.)

Intêlnirea între Milan și Natalia s'a făcut la Biaritz, întrevedereaa fost de 2 óre, în care timp aventuriosul ex-rege și-a cerut ertare, promițênd, că se va spăsi. Inmediat după acéstă întrevedere s'a lățit vestea, carea acum o confirmă ḑiarele oficióse din Bělgrad. Ce se va întêmpla mai departe ne va arěta viitoriul, deocamdată Milan, care nu mai este nici cetățén sêrbesc, este încungiurat tot de inimicii, ce i-a avut și cât timp au fost în Serbia. O telegramă din Paris anunță, că împăcarea s'a făcut sub presiunea banilor rusesci. Rusia ar voi sě întrebuințeze pe Milan pentru scopurile sale ce le urmăresce în Orient. De altfeliu împăcarea a făcut bună impresiune în întréga Sêrbia. Capitala ei a fost iluminată, s'a dat teatru, la care a participat și regele, carele a fost obiectul unor ovațiuni entusiasmate.

* * *

Cestiunea Panama frămêntă mereu spiritele din Francia. S'a început pertractarea contra acusaților. De altfeliu în Paris ca și în alte părți ale Franciei domnesce linisce. Herz carele a fugit în Anglia a picat în mânile poliției franceze și deóre-ce el s a îmbolnăvit, a plecat în Anglia un jude instructor, ca sě ia fasiunile. Se aștéptă la descoperiri și mai mari decât acele de până acuma.

Este netăgăduit, că monarchiștii de tóte nuanțele, uniți cu bulangiștii și cu partidele revoluționare, ar voi sě profite de scandalurile afacerii Panama spre a resturna, dacă se póte, chiar forma de guvernament în Francia.

Și spre a atinge acest scop ei nu se mărginesc a desvălui corupțiunea parlamentului, ci merg mai departe, căutând sě lovéscă chiar în șeful statului, adecă în dl Carnot.

Printre acusațiunile ce se aduc prețedintelui republicei — acusațiuni, care negreșit sunt lipsite de ori-ce dovadă — este una care a apărut în ḑiariul „Depêche“ din Lille și care a făcut óre-care sensație.

Se amintea într'o corespondență din Paris renumele de onestitate pe care și-l făcuse dl Carnot, pe când era ministru de finance, prin refusul sěu de a face hatârurile d-lui Wilson, ginerele de tristă memoriă al fostului prețedinte Grévy, hatâruri pe care nici unul din ceialalți miniștri nu îndrăznise a i le refuza.

Astfeliu se scie ce sensație a făcut în Francia descoperirea faptului, că ministrul Carnot n'a voit sě scutéscă de tacsele de înregistrare societatea „Guunos“ din Peru, în care era interesat fostul deputat Dreyfus și pentru care stăruia dl Wilson.

Faptul acesta a contribuit la alegerea dlui Carnot ca prețedinte al republicei.

Ce sě veḑi însě? ḑice corespondentul ḑiariului „Depêche“.

Pe când cu o mână domnul Carnot încassa tacsele, cu alta silia un stabiliment financiar, asupra căruia statul esercita controlul, sě verse 70 mii franci domnului Wilson, cu care domnul Sadi Carnot ținea sě nu se strice.

* * *

„Timpul“ din 12 Ianuariu scrie următórele:

Astă-ḑi corpurile legiuitóre reîncep lucrările lor. De sigur că, în cursul vacanțelor parlamentare senatorii și deputații se vor fi pus în contact cu mandanții lor și vor fi cules destule observațiuni pentru a-și da un cont esact despre spiritul ce domnesce în țéră. Ei se vor fi convins, că imensa maioritate a cetățenilor cere înainte de tóte o bună administrație și respectarea cu sfințenie a legilor. In ce privesce reformele, ori-cine a pipăit puțin pulsul opiniunei publice trebue sě fi înțeles, că țéra nu voesce o modificare grabnică și nesocotită a legilor esistente, nici în sens progresiv, nici în sens reacționar. Ea are mai ales nevoie de o desvoltare liniscită și bine chibsuită a instituțiunilor esistentă. In acest sens înțelege țéra conservatismul și în acest sens este dator a lucra partidul conservtor

Lăsăm adversarilor noștri misiunea de a agita țéra prin oglindirea unor reforme fundamentale, cari ar atinge chiar pactul constituțional. Noi ne mulțămim cu rolul mai modest, dar mai folositor, de a desvolta ceea ce avem prin reforme utile, ale căror folóse nu vor rěmâné în domeniul dezideratelor și al teoriilor, ci se vor tra duce în îmbunătățiți practice și pipăite.

Afacerea mai nóuă la Brașov.

Sub rubrica acésta vom publica în fóia nóstră, conform anunciului pre mers în Nrul trecut, actele oficiale, cari privesc destituirea profesorului provisoriu Georgiu Popp, și începem seria lor în Nrul present, precum urméză. *Redacțiunea.*

I. Raportul direcțiunei scólelor medii.

Nr. 46 1892/3.

Onorată Eforiă scolară!

La serbarea patrónei scólelor nóstre, carea s'a ținut Duminecă în 4/16 Octobre a. c. profesorul dela scóla reală Georgiu Pop a primit însărcinarea de a ține cuvêntarea festivă. La acésta ocasiune numitul profesor a destășurat înaintea publicului adunat în sala de festivități scolare, unde se aflau și mulți scolari din clasele superióre ale acestor scoli, vederi, cari nu sunt în consonanță cu principiile adevěratei educațiuni scolare, și a comis astfel o mare greșală pedagogică, asupra căreia i s'a făcut observațiuni desaprobătóre atât din partea unui membru al Eforiei, cât și din partea subscrisului. Insě dl Pop, nesocotind aceste observațiuni, a aflat de bine a păși cu ideile sale în publicitate, încredințând profesorului Dr. Valeriu Branisce cuvêntarea ținută în sală, pentru publicare în „Tribuna“. Ajungênd acest pas nesocotit la cunoscința unor colegi conscii de basele adevěratei educațiuni, acestia n'au întârḑiat a-l îndupleca pe domnul G. Pop în séra de 5/17 Octobre, ca sě mérgă cu ei la dl Branisce cu scop de a împedeca publicarea cuvêntării. Insě încercarea acésta a fost zădarnică, pentru-că dl Branisce n'a fost dispus a recede dela părerea sa, că este mai consult a da publicității o informațiune cât se póte de corectă despre vorbirea dlui G. Pop. Aflând apoi în 6/18 cur. cele espuse, subscrisul s'a simțit dator a-l provoca pe dl Branisce, ca sě revóce manuscrisul trimis la redacțiunea „Tribunei“, dar a primit respunsul, că nu află de consult a împedeca publicarea cuvêntării și că în acésta afacere am sě-l privesc de raportor al „Tribunei“, nu însě de profesor; cu alte cuvinte: mi a denegat competența.

Deóre-ce atât părerile, cât și procederea acestor doi colegi în cestiunea cuvêntării festive nu corespund principiilor organice ale unui institut de crescere și de învěțământ și sunt în stare a jigni adevěratele interese ale scólelor nóstre medii, subscrisul își permite rugarea, ca Onorata Eforiă sě binevoiéscă a lua měsurile necesare în contra manifestațiunilor de asemenea natură.

Brașov, în 8 Octobre, 1892.

Ip. Ilasievici m. p.,
director.

II. Raportul eforiei scólelor centrale.

Nr. 196 1892.

Escelența Vóstră; Inalt Prea Sânțite Domnule archiepiscope și metropolite! Venerabil consistoriu archidiecesan!

Din ansa cuvêntării ținute de dl profesor provisoriu G. Popp în sala gimnasiului nostru la serbarea s-tei Sofii, direcțiunea gimnasială a așternut eforiei nóstre raportul dto 8 Octobre 1892 Nr. 46 alăturat aici sub ·/.

Din acest raport cu mare îngrijire am věḑut, nu numai că disciplina în corpul nostru didactic este sdruncinată, dar că s'a luat de unii profesori direcțiune greșită pedagogică.

Pentru delăturarea rěului subscrisa eforiă a luat conclus de a face un regulament, prin care sě se regulieze ținuta profesorilor în genere, și în specie referințele între eforia scolară și corpul profesoral.

Dar și până se va face acel regulament, subscrisa eforiă a esprimat ca conclus, că nu este compatibil cu posițiunea profesorală, ca profesorii sě facă politică militantă fie în scólă, fie afară de scólă.

Deci așternând acest conclus sub ·//. ne rugăm cu tótă supunerea:

Escelența Vóstră și Venerabilul Consistoriu sě Ve înduraţi a aproba acel conclus, și a-l împărtăși direcțiunei scólelor nóstre și corpului profesoral spre conformare.

Suntem cu profundă reverință

Ai Escelenției Vóstre
și
ai Veneratului Consistoriu.

Brașov, 23 Novembre, 1892.

prea plecați fii

Eforia scólelor centrale române ort. rěsăritene Brașov.

N. Strèvoiu, preș. *Ioan Seniuçe*, secret.

Notă. Aclusul de sub ·//. neconținênd altă, decât numai decretarea měsurilor cuprinse în acest raport, pentru cruțarea spațiului îl lăsăm astădată nepublicat. Observăm însě: că espediționea conclusului consistorial din 26 Novembre 1892 Nr 7817 Sc. la ambele rapórte de sub I. și II. s'a sistat după ce a intrevenit numai decât rescriptul ministerial, care urméză. Red.

III. Rescriptul ministerial.

a) Tecstul original magiar.

Vallás és közoktatásügyi magyar kir. minister. — Nagyméltóságu Dr. Román Miron, nagyszebeni gör. kel. román érsek és metropolita urnak.

50,419. szám. — Nagyméltóságu Érsek és Metropolita Úr! — Arról értesültem, hogy Pop György brassói gör. keleti főgymnásiumi tanár a f. évi október 16-án tartott Sz. Zsófia ünnepen a tanuló ifjusághoz „a román tanuló ideáljáról“ czim alatt szónoklatot tartott, a melyben egyébb hason jellegü passusokon kivül a következő részlet foglaltatik: „.... *már most kell tudnotok, hogy nem jöttetek azért ide, hogy később puha tol lakon pihenjetek, hanem azért jöttetek, hogy edzétek magatokat egy* ***véres harczra;*** *e, harczban, a melyet nem mi kezdeményeztünk, melyet erővel toltak reánk, ebben a harczban kell nektek derekasságtokat kimutatnotok; törhetlen egyesülése az egy vérből származóknak, bátszkeség és nemzeti méltóság az ellenség gyűlölete és felfuvalkodottsága közepette — im ez egy román fiatalnak viselkedése ily viharos időkben*“.

Ezen kifejezésekben nyilvánvalóan nemzetségi izgatás és államellenes irány foglaltatván, a középiskolai törvény 50 §-ra való hivatkozással, van szerencsém tisztelettel felkérni Nagyméltóságodat, hogy saját hatáskörében megejtendő vizsgálat alapján, a nevezett tanárt a brassói gör. keleti főgymnásiumban viselt tanári állásától elmozditani és engem erről jelen tiszteletteljes megkeresésem keltétől számitott 40 nap alatt értesiteni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapest, 1892 évi deczember hó 8-án

Gróf Csáky, s. k.

b.) Traducere

Ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune publică. — Escelenției Sale, domnului Dr. Miron Romanul, archiepiscop și metropolit gr. or. român în Sibiiu.

Nr. 50,419. — Escelența Vóstră, Dle Archiepiscópe și Metropolite! — Am înțeles, că Georgiu Pop profesor la gimnasiul superior gr. oriental din Brașov, la serbarea Stei Sofii celebrată la 16 Octobre a. c. a ținut către tinerimea scolară sub titlul: „idealul studentului român“ o cuvêntare, în care afară de alte pasage de o asemenea caracteristică sě cuprinde partia următóre: „.... *trebue sě sciți încă de acum, că nu pentru aceea ați venit aici, ca mai târḑiu sě ve odihniți pe pene moi, ci ați venit ca sě ve oțeliți pentru o bătălie sângerósă; în acésta bătălie, care nu noi o am iniciat, carea ni s'a impus cu puterea, în acésta bătălie trebue sě ve arětați bravura vóstră; unire nefrântă a celor provenienți din un sânge, mândrie și demnitate națională în mijlocul urei și al îngâmfării dușmanului, étă acésta este ținuta unui tiner român astfel de timpuri viforóse*“.*)

In espresiunile acestе cuprindêndu-se în mod învederat agitațiune națională și tendență în contra statului, cu provocare la §. 50 al legii pentru scólele medii **) am onóre a Ve ruga pe Escelența Vóstră cu respect, ca pe basa unei cercetări, carea sě se facă în propria-Vě sferă de activitate, sě binevoiți a amová pre numitul profesor dela postul seu ce l'a ocupat în gimnasiul superior gr. oriental din Brașov, și a me însciința despre acésta în 40 de ḑile computate dela datul respectuósei mele recercări presente.

Primiți Escelența Vóstră sincera declarare a distinsei mele considerațiuni. — Budapesta, 1892, Decembre 8.

Conte Csáky m. p.

IV. Ordonarea cercetărei.

Preacuviușiei Sale, domnului archimandrit Dr. Ilarion Puscariu, vicariu archiepiscopesc.

Nr. 7949. Scol. — Preacuvióse Dle Armandrite! — Domnul ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică după emisul seu din 8 Decembre nou a. c. Nr. 50,419 aclus aici sub ./· în copiă, află, că cuvêntarea, ce o a ținut profesorul gimnasial Georgiu Pop la serbarea Stei Sofii în 16 Octobre a. c. către tinerimea scolară din Brașov, conține evidentă agitare națională și tendență în contra statului; de aceea poftesce cu provocare la §. 50 al legii pentru scólele medii, ca după cercetarea lucrului, numitul profesor sě fie amovat din postul seu.

Ca subsemnatul consistoriu în urma acestui incident regretabil sě pótă lua měsurile necesare pentru salvarea gimnasiului nostru din Brașov, are trebuință de a cunósce tóte momentele, ce stau în legătură cu cuvêntarea din cestiune, anume:

1. Cine și pe ce base a arangiat festivitatea scolară la ocasiunea amintită, și sub a cui inspecțiune și controlă s'a petrecut aceea?

2. Cine și cu ce reserve a însărcinat séu autorisat pre profesorul Georgiu Pop sě țină el cuvêntarea ocasională către tinerimea scolară?

3. Avut-au directorul scólelor medii din Brașov, corpul profesoral și eforia scólelor cu noscință prealabilă despre tecstul cuvêntării din cestiune? și dacă au avut, aprobatu-l'au séu ba?

4. Care sě fie lupta cruntă, pentru care cuvêntarea din cestiune voiesce a oțeli pre tinerimea scolară? și cari sunt dușmanii, la cari privesce un anumit pasagiu din cuvêntare?

5. Crede autorul cuvêntării, că chemarea institutului nostru cultural astădĭ nu este a propaga sciința, ci a da armatură pentru lupte politice?

6. Crede autorul cuvêntării, că astfel de preparări spre lupte politice se pot face în scólele nóstre fără a se pune în pericol esistența lor?

7. Ce impresiuni a făcut acésta cuvêntare asupra tinerimei scolare, asupra corpului profesoral, în special asupra directorului scólelor, apoi asupra eforiei și preste tot asupra publicului present la festivitate?

8. Care a fost motivul, pentru care cuvêntarea s'a dat publicității prin ḑiare, și cari sunt factorii la acésta publicare, preste tot cum s'a întêmplat ea?

9. Cum crede aḑi direcțiunea gimnasială, corpul profesoral și eforia scolară a se salva esistința și prosperarea scólelor din Brașov față cu §-l de lege, la care sě provócă dl ministru în emisul seu?

Eruarea, lămurirea și constatarea acestor momente esențiale se concrede Preaonorat Dtale, care spre acest scop ești denumit de comisariu consistorial cu însărcinarea, de a-ți împliní acésta misiune în timp cât se póte mai scurt, avênd a eși în fața locului, a lua declarațiunile necesare dela toți cei atinși în acest obiect, fie direct la protocolul de cercetare, fie prin acte separate, dar acluse la protocol, și în fine a raportá consistoriului despre tóte, pe lângă o propunere meritorică basată pe împregiurările actuale.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu, ținută la 3 Decembre, 1892.

Consistoriul archidiecesan.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Dr. **Remus Roșca** m. p.,
secretariu.

(Vom continua).

---

*) Cele citate le reproducem traduse adliteram din tecstul magiar, fără a ne lega de tecstul original român al cuvêntării, care altcum îl avem la mână. Red.

**) Acest § pune în vedere eventuala închidere a scólei pe un timp óre-care sau pentru totdeuna. Red.

Edarea unei foi pedagogice.

(Inchere.)

7. Avênd în vedere, ca fóia sĕ fie accesibilă fie-cărui învĕţătoriu, preţul abonamentului nu va trece preste 3 fl. v. a pe an presupunênd un numĕr de 600 abonamente plătite, în care cas se pot acoperi tóte chieltuelile tipografiei şi ale redacţiunei şi ale colaborării, rĕmânênd şi un mic profit. Când numĕrul acesta de abonanţi plătitori, nu s'ar putea dobêndi prin modalitatea amintită în p. 11., Venerabilul consistoriu sĕ fie rugat a veni în ajutoriu prin o potrivită subvenţie anuală.

8. Editura şi tipărirea foii o va primi tipografia archidiecesană, care va primi abonamentele şi va plăti remuneraţiunile şi onorarele transpunênd comitetului de redacţiune sumele cuvenite pe fie-care an în 4 rate, rĕmânênd ca venitul curat după cele 600 abonamente sĕ între în un fond de reservă menit[a asigura edarea fóiei în viitor. Când fondul va fi destul de mare pentru acest scop, o parte a venitului curat se va distribui la alte fonduri archidiecesane.

9. Pentru casul când numĕrul abonamentelor plătite ar trece preste mie, costul abonamentului ficsat cu 3 fl., se va reduce la o sumă şi mai mică.

10. Avênd în vedere, că edarea foiei s'ar putea începe şi esistenţa ei ar fi asigurată numai pentru casul, când ar fi asigurate 600 abonamente plătite, Venerabilul consistoriu sĕ fie rugat a sprigini lucrarea acésta în favorul scólelor şi a învĕţătorilor prin aceea, că va îndatora pe fie-care comună, care susţine scólă confesională sĕ prenumere fóia pentru scóla confesională din comună; de asemenea sĕ fie îndatorată ori-care reuniune învĕţătorescă şi subreuniune a prenumĕra din mijlócele proprii cel puţin câte 1 esemplar eventual şi mui multe, după mijlócele de care dispune.

In feliul acesta, fără prea mare îngreunare, s'ar putea asigura numĕrul trebuincios de abonamente plătite, cari spor te prin abonamente din parteă învĕţătorilor particulari şi altor persóne ar putea ajunge la suma de 800—1000, când apoi ar permite indicata rĕducere a preţului de abonament.

11. Fóia ar urma a se eda începênd cu anul scolariu şi sfĕrşind cu el, va se ḑică în 20 numeri de cel puţin o cólă format octav mare, articulii principali cu cicero, ceialalţi cu garmond, la 1-ma şi la 15 a fie cărei luni

12. Comitetul redacţional îşi va determina lucrările sale mai deaprópe în un regulament intern.

13. Venerabilul consistoriu sĕ fie rugat a dispune, ca concursele la posturile învĕţătoresci sĕ se publice în acéstă fóie, care se primescă şi tacsele cuvenite pentru aceste publicaţiuni.

14. Pentru casul de încetare al foii biblioteca şi eventualul mobiliar al redacţiunei trece la biblioteca seminariului Andreian şi la bibliotecile reuniunilor învĕţătoresci.

Conclusele ce onoratele adunări generale ale reuniunilor învĕţătoresci le vor aduce în acest obiect, fie că ele aderéză întru tóte la părerile indicate mai sus p. 1—13, fie că vor mai adăoga şi altele la dênsele, fie că vor modifica unele din aceste păreri, ve-ţi binevoi, prin comitetul central al reuniunei d-vóstre ale comunica comitetului central al reuniunei nóstre pentru-ca combinându-le tóte se putem presenta Veneratului consistoriu poftita părere concretă asupra înfiinţărei foii pedagogiice şi astfel sĕ facem cu toţii un nou pas înainte în cele ce privesc scóla, învĕţămêntul şi educaţiunea tinerei generaţiunei a viitoriului némului nostru.

Din şedinţa comitetului central al reuniunei învĕţătorilor ort. or. români din districlul Sibiiului, ţinută în Sibiiu la 30 Iuniu (12 Iuliu n.) 1892.

Dr. *D. P. Barcian*, preş. *I. Popoviciu*, secret.

Noutăţi.

O mĕsură disciplinară. Mai mulţi feciori din reg. al 62-lea din Alba-Iulia sau făcut vinovaţi de un mic esces, pentru care comandantul batalionului drept pedépsa a orênduit ca 2 compagnii sĕ facă un eserciţiu pe un frig de 23 grade dela Alba Iulia până la Vinţul de jos, şi retour.

Din cei 153 feciori nu au rĕmas 10 tĕfări. La unii le-au îngheţat urechile, la alţii nasul, la alţii degetele la picióre ori la mâni. Spitalul e plin de bolnavi.

Mĕsura acésta draconică în atâta a spăriat pe comandante, încât nu a concos din causa frigului musica la sânţirea apei, ca nu cumva se degere instrumentele musicale din biserică până în piaţa mare a oraşului.

In afacerea acésta dep. Ugron a făcut în dieta din Budapesta o interpelaţie.

* * *

Invitare la „Petrecerea cu dans" ce se va arangia de către tinerimea română din Sĕsciori în salele scólei gr. or. la 28 Ianuariu 1893 st. n.

Inceperea la 7 óre sera.

Venitul curat este destinat pentru înfiinţarea unui fond scolastic.

Preţul de întrare de familie 1 fl., de persónă 50 cr.

Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

Domnii óspeţi sunt rugaţi a se îngriji de vipt Pentru cuartir se va îngriji comitetul arangiator.

* * *

Invitare la „Balul" ce se va arangia în 16/28 Ianuariu în „Otelul central" din Brad.

Venitul e destinat pentru „fondul protopresbiteral al tract. Zarand".

Preţul de întrare: de persónă 1 fl., de familiă 2 fl.

Inceputul la 8 óre séra.

Pentru comitet:

Dr. *Pavel Oprişa*, preşedinte. Dr. *Ioan Radu*, secretariu.

Stefan Albu, cassariu. *Constantin Costin* controlor.

Contribuiri şi suprasolviri se vor cuita publice.

* * *

Invitare la petrecerea cu joc aranjată de inteligenţa Viştеană ce se va ţinea în 17/29 Ianuariu 1893 în casele lui Nicolae Sandru din Viştea inf. Inceputul la 7 óre sara. — Venitul curat este destinat pentru fondul casinei înfiinţânde.

Preţul de întrare: de persónă 80 cr.

Comitetul arangiator.

* * *

Bal. Societatea academică „Junimea" învită la „Balul" care se va arangia Luni în 25 Ianuariu (6 Februariu) 1893 în sala societăţii filarmonice din Cernăuţi.

Preşedinte de onóre:

Baronul Alecsandru Vasilco.

Preş. comit. arangiator: *Bar. George Styrcea*, Preşed. societăţii: *Alecsandru Popovici*,

Inceputul la $8^1/_2$ óre séra.

Preţul de întrare 4 fl., — logia 20 fl.

* * *

Necrolog. Comuna bisericéscă şi politică Zernesci aduce cu durere la cunoşcinţă trecerea din viéţa a lui *Aldimir Badiu*, notariu comunal, membru şi notariu al comitetului parochial, membru al sinodului protopopesc, membru al Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român etc. care după scurte, dar grele suferinţe în anul etăţii al 50-lea, al 25-lea an al funcţionărei sale ca notariu, şi al 21 lea al fericitei sale căsătorii, la 10/22 Ianuariu 1893, diminéţa fiind împărtăşit cu sf. Taine, şi-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatoriului lăsând în greu doliu pe soţia sa cu 9 copii minoreni.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român".

De pe malul Murĕşului în Ianuariu 1893.

Preaonorată redacţiune! In numĕrul 137 din 1892 din „Tel. Rom." un anume „Porsena" ocupându-se de alegerea de membrii municipali în cercul Băiţei, debutéză cu o mistificare nedémnă, voind a reflecta corespondentelui Max. Voind ca sĕ se facă lumină ve rog d-le redactor a publica următórele şire:

„Porsena", chiar el şi nu altul ḑice: Românii din ţara Băiţii în o conferinţă prealebilă a decis sĕ alégă pe subpretorele P. V. de membru municipal alăturea cu 9 români. A şi reuşit P. V. şi tot Porsena ḑice: „Noi ţinem a fi mândri de sucesul nostru". Se vĕ fie de bine!

Pentru publicul mare, ca sĕ aibă criterii de judecată, vom însemna următórele despre alesul băiţenilor, despre subpretorele P. V. El are meritul împreună cu şeful seu de a fi ţinut dóuĕ luni de ḑile miliţiep e capul românilor în Baia de Criş şi Brad, din Iuliu până în Septembre 1892; mai are apoi şi meritul, că în persónă a făcut percuisiţiuni la câţi-va inteligenţi în Brad; ba pe un inteligent l'a ţinut în costumul de nópte până ce i-a cercetat tóte hârtiuţele.

Aceste sunt lucruri apărute în ḑiuare, şi Porsena trebuia sĕ le scie, precum le sciu alţii din depărtare. Nu veḑi dle Porsenă şi nu ai vĕḑut în conferinţa prealabilă, că opiniunea publică o sĕ ve condamne. Ce vei ḑice dle P. lui Nenea Avram din Herţegani, sau lui Stan din Baiţa dacă aḑi îi pui în listă pe subpretorele, ce a trimis gendarmi pe capul popilor, éră mâne în causa alegerei de deputat îi vei ḑice sĕ nu asculte de subpretorele? Tocmai subpretorii se fie chemaţi a respresenta interesele românesci în adunarile municipali! Och! sancta simplicitas! Nu veḑi d-le P. că prin alegerea efeptuită aţi propagat demoralisarea în alegĕtori, căci ce insamnă a alege pre unul ce lucră contra intereselor tale, decât a propaga demoralisare. E luptă óre a linge mâna care te pălmesce? Dealtcum sĕ nu lungesc vorba.

Dacă consciinţa dlui Porsena e atât de lacsă, ca sĕ se umple de mândrie în faţa faptelor enarate, nime nu o sĕ-l conturbe.

Porsena fiind carnelegile vede cai verḑi pe păreţi şi înflându-şi plâmânile strigă: „Lase toţi conducerea în Brad omului competent şi nu voéscă toţi gregarii să fie generali!"

Ei bine. Unul din apropierea dlui V. D. singurul chemat — după P. a fi general şi câte tóte — ne spune, că dênsul a compus singur şedulele, dênsul le-a împărţit cui a vrut şi cum a sciut şi când a fost vorba de a pacta cu pretorele lumea alegătóre a fugit, ḑicênd protopretorelui sĕ vorbéscă cu dl V. D Acesta însĕ nu a voit sĕ stea de vorbă cu protopretorele, şi póte că bine a făcut. Dacă lista dlui V. D. a căḑut, nu i a imputat nime, cu atât mai vêrtos, că chiar cei-ce îşi întind mâna în blid cu dênsul, nu s'au arătat, când au fost sĕ-şi dea votul, ci şi-au vĕḑut de ale lor trebşóre

Va sĕ ḑică era generalisimul, dar nu erau gregari! Aici e rĕul. Şi se o scie Porsena, şi toţi cei din giurul ólei cu carne, că pre cât sciu eu im pregiurările, nime nu zoresce a lua loculu de general. Sunt însĕ şi în Brad, şi chiar afară din Brad, destui cari ne am săturat a vedé o grămadă de lucruri stând baltă spre ruşinea tuturor. Ori póte dl Porsena crede, că e bine a şi închide tótă lumea ochii, ca sĕ nu vadă indolenţa, ce se manifestéză adese în afaeeri publice prin părţile Zarandului, şi nime sĕ nu supună criticei ceea ce reu sĕ face. Atât deocamdată pentru luminarea publicului. *Neinteresatul.*

Sibiiu, 22 Ianuariu n., 1893.

Ajutăte, apoi şi Dumneḑeu te ajută.

Creaţi fiind ómenii după chipul şi asemênarea lui Dumneḑeu, s'ar părea că ei toţi de pe întreg globul pământului sunt fraţi unii cu alţii cum sunt fraţii cei dulci dela doi părinţi; dar nu este aşa. Ómenii din lumea acésta sunt împărţiţi în popóre sau naţiuni cu limbi deosebite, şi precum fraţii dela doi părinţi sunt legaţi şi şi cu mai multă atragere unii către alţii de cât către copii vecinilor lor, de ar fi şi aceia de una şi aceeaşi naţiune, aşa stă lucru şi cu popórele; fii unui popor sau a unei naţiuni simpatiséză mai mult cu fii aceleiaşi naţiuni, şi au mai multă atragere unii către alţii, — şi dacă cugetăm, că şi în deceniul al 70-lea din secolul acestea, erau neguţători români şi în oraşele principale din acéstă ţară, precum în Braşov, Sibiiu, Mureş-Oşorheiu, în numĕr nu neînsemnat, şi mulţi dintre ei dispuneau de avere de sute de mii de floreni, — erau şi în oraşe de al 2-lea rang şi în opide neguţători români avuţi, pe când astăḑi şi în oraşele principale din Transilvania abia este unul doi şi acelora încă le merge rĕu!

Avem un numĕr însemnat de meseriaşi în Sibiiu şi în alte oraşe din ţĕră, avem şi in oraşe de al doilea rang, în opide şi sate dară şi acelora le merge rĕu, fiind mare concurenţă de o parte, ĕr de altă parte căci sunt puţin spriginiţi dacă luăm d. e. Sibiiul cu un numĕr de sute de funcţionari sasi la magistrat şi în alte oficii de diverse ramuri, vedem că aceştia nu prea cumpĕră lucruri pruduse de meseriaşi de naţiunea nóstră, ci dela meseriaşi sasi, ţinênd ei strins la ḑisa: „cămaşa este mai aprópe ca paltonul"

Drept aceea, când noi scim, că fii celorlalte naţiuni din patriă 'şi dau banii anumit pentru mărfuri şi manufacturi la neguţători şi meseriaşi de ai lor, când noi scim, că pentru aceste naţiuni au fost timpuri mai favorabile, au în mânile lor industria în mĕsura, în care ea se póte găsí în Transilvania, stau prin urmare materialminte cu mult mai bine ca noi, când noi scim, că neguţătorii nostri sunt pretutindenea aprópe de a apune, şi meseriaşilor nostri încă le merge rĕu, urméză raţionalminte că noi înţeligінţa clericală şi laică din oraşe şi dela sate se fim conduşi de sentimente adevĕrat frăţesci, se ne interesăm de ei, sĕ ţinem şi noi la ḑisa de mai sus: „Cămeşa este mai aprópe ca paltonul"; sĕ cumpĕrăm pentru noi, pentru familiile nóstre şi pentru casele nóstre mărfuri dela neguţători români, sĕ dăm florenii şi crucerii nostri la conaţionali de ai nostri. Căderea lor în abis se o înlăturăm fiind ea în detrimentul naţiunii. Sĕ tocmim vestminte şi încălţăminte şi alte obiecte anume; carii de şi ceva mai scumpe de cum le am puté cumpĕra în stabilimente jidovesci, sunt cu mult mai trainice, ca cele din bolte, lucrate cu maşina în fabrici; acelea sunt şi mai greu de reparat, şi reparaţiile costéză mai mult ca cele dela meseriaşi.

Maioritatea populaţiunei în acéstă ţĕră suntem noi românii, aflători în tóte părţile ei, prin urmare crearea unei clase de mijloc nu ne va fi prea dificil, numai noi inteligінţa clericală şi laică sĕ ne încordăm puterile la acésta. Se îndemnăm şi pe poporul nostru rustic a sprijiní şi el neguţătorii şi meserieşii nostrii în modul arătat. Strĕinii nu ne ajută la ajungerea acestui scop, noi trebue sĕ ţinem în vedere ḑisa: ajută-te, apoi şi Dumneḑeu te ajută.

Georgiu Tăbăcariu.

Proiectul de lege

asupra învĕţămêntului primar şi normal primar presentat în camera României de domnul ministru al instrucţiunei Tache Ionescu.

(Urmare.)

Capitolul III.

Scólele normale.

Secţia I.

Disposiţiuni generale,

Art. 35. Scólele normale sunt aşeḑĕminte de stat, a căror menire este de a forma corpul didactic al scólelor primare urbane şi rurale.

Ele se împart, după destinaţiunea lor, în scóle normale de învĕţători, scóle normale de învĕţătóre, scóle normale de institutori scóle normale de institutóre.

Art. 36. Scólele normale sunt internate şi ecsternate. Scólele normale de învĕţători şi de institutori vor fi organisate milităreşte şi vor avea un sub-director militar în activitate sau retragere.

In internate, elevii vor fi bursieri sau solvenţi.

Bursele se dau prin concurs.

Nimeni nu va fi primit sĕ concureze dacă nu este născut român.

În scólele normále de învĕţători concurenţii vor trebui sĕ fie fii de săteni.

Celelalte condiţiuni si forma esamenului pentru burse se vor termina prin regulamente speciale.

Pe lângă bursieri se vor mai putea primi în scólele normale şi solvenţi, urmându-se la primirea lor normele stabilite pentru primirea bursierilor.

In cas când elevii primiţi ca solvenţi se vor distinge prin sirguinţă şi buna lor purtare, ei vor putea fi înscrişi printre stipendiştii statului. Numĕrul lor nu va putea trece de o decime din numĕrul total al stipendiştilor din aceea scólă.

Art. 37. In scólele normale numĕrul elevilor unei clase nu póte trece peste 40, afară de clasa I.

Pe lângă fiecare scólă normală se va anecsa o scólă primară de aplicaţiune.

Secţia II.

Scólele normale de învĕţători.

Art. 38. Pentru prepararea corpului didactic al scólelor primare rurale vor servi scólele normale de învĕţători şi asilul „Elena Dómna“ care vor avea acelaşi studii, ér lucru de mână, pentru fetele din scóla normală de învĕţătóre va fi înlocuit în scólele de băeţi cu lucrări manuale în atelier.

Art. 39. Durata cursurilor este de 5 ani în tóte scólele normale de învĕţători sau învĕţătóre.

Anul al 5 lea va fi consacrat mai ales practicei pedagogice.

Art. 40. Programa studiilor obligătorii va cuprinde religia, limba română, limba francesă sau germană, istoria, geografia, matematica, stiinţele fisico-naturale cu noţiuni de agricultură, horticultură şi forestierie, igiena şi medicina populară, pedagogia, desemnul şi caligrafia, lucrul manual, musica, gimnastica, jocurile gimnastice şi pentru băieţi instrucţia militară.

Art. 41. Ministerul va puté, după trebuinţă, se adaoge o secţie normală pentru învĕţătóre la unele din ecsternatele secundare de fete.

Art. 42. Pentru a fi primit în scólele normale de învĕţător se cere diploma de absolvire a unei scóle primare şi vêrsta de 14—15 ani pentru băieţi şi 13—14 pentru fete.

Art. 43. Asilul „Elena Dómna“ va avea un curs primar complet, o secţiune normală pentru învĕţătóre şi o secţiune profesională cu diferite meserii. In acéstă secţiune se vor învĕţa şi lucrările de menagiu

Absolventele clasei III-a a scólei normale din Asil, care s'au distins, vor putea fi trecute în scólele normale de institutóre. Numĕrul lor nu ve escede nici odată numĕrul de a cincea parte din acela al burselor vacante în scólele normale de institutóre.

In Asilul „Elena Dómna“ nu se primesc de cât orfane de tată şi de mamă sau de tată cel puţin, sau copile de ale militarilor răniţi în resbel, ori de ale învĕţătorilor şi institutorilor ce au servit cu distincţiune dece ani în învĕţămênt.

In cas de vor fi mai multe cereri de cât vacanţe se va da preferinţă în ordinea stabilită de precedentul alienat. (Va urma.)

Bibliografie.

— *„Deşteptarea“*, fóie pentru popor, apare în Cernăuţi de dóuĕ ori pe lună cu preţul de 2 fl. pe an.

Loterie.

Miercuri, în 25 Ianuariu 1893.

Sibiiu: 65 87 9 2 37

Nr. 518. [2] 3—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63, combinat cu 23, p. 5. şi a regulamentului pentru procedura la alegeri de protopresbiter, votat de congresul naţional bisericesc al metropoliei ortodocse române din Ungaria şi Transilvania sub Nr. protoc. 136/1888 se escrie concurs, pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Haţegului, cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele protopresbiterale, cari stau: din paşalul de cancelariă din fondul „Rudolfin“ archidiecesan şi din tacsele ce încurg pentru şedulele de cununiă, pentru visitaţiuni canonice, procese divorţiali şi din ţĕrcălat;

2. Venitele din parochia protopresbiterală.

Concursele, instruite conform prescriselor conclusului congresual Nr. 111, din anul 1888 sunt a se aşterne la preaveneratul consistoriu archidiecesan în Sibiiu, dinpreună cu tabela de cualicaţiune conform prescriselor regulamentului congresual din 1888, pentru procedura alegerei de protopresbiter §. 12.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Haţegului.

Haţeg. la 20 Novembre, 1892.

Avram Stanca, preşedinte. *Nicolae Sanzian*, notariu.

Nr. 7767/Plen.

Sĕ apróbă. Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 7 Decembre, 1892.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 530 1892. [4] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Porumbacul superior-apusén, protopresbiteratul Avrigului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt statorite în şedinţa sinodului parochial din 20 Decembre 1892, şi computate tóte în bani dau pe an suma de 403 fl. 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi substérnă cererile concursuali instruite conform dispositiunei Statutului organic şi a Regulamentului pentru parochii din anul 1878, la oficiul protopresbiteral gr. orient. al Avrigului în Avrig (postaAvrig, Felek), până la terminul susindicat.

Avrig, 23 Decembre, 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Cândea, protopop.

Nr. 334 1893. [5] 3—3

CONCURS.

Se escrie concurs pentru ocuparea postului de **forestier suprem cercual**, pentru comunele **Cisnădiă, Cisnădióra** şi **Reşinari**, cu sediul oficiului în **Cisnădióra.**

Concurenţii cualificaţi conform §. 36 din art. de lege XXXI ex 1879, — au se aştérnă ofertele lor până la **28 Februariu 1893,** la subsemnatul.

Emolumentele legate de acest post sunt:

1. Salar	fl.	900
2. Bani de cuartir .	„	150
3. Paşal de voiagiu .	„	200
4. Paşal de cancelarie	„	15

5. 40 metri pătraţi lemne de încălḑit.

Sibiiu, în 16 Ianuariu, 1893.

Prim pretorele cercual

Fabriţius.

Nr. 157/893. [3] 3—3

Publicaţiune de licitaţiune.

Pe basa decisiunei comitetului administrativ al comitatului Sibiiu din 30 Decembre 1892, Nr. 3042, se escrie pentru asigurarea furnisărei petrişului (prundului) de lipsă în anii 1893 până 1898 pe tóte drumurile publice municipale de pe teritoriul acestui comitat pertractare concursuală, ce se va ţinea prin oferte scrise şi închise în 24 Februariu 1893 la 10 óre a. m. la vicecomitele comitatului Sibiiu în edificiul comitatului.

Se provócă deci toţi aceia, cari doresc a întreprinde acésta liferaţie a'şi substerne ofertele la viee-comitele comitatului cel mult până la óra amintită a ḑilei deficte pentru pertractare Ofertele întrate mai târḑiu, precum şi telegramele întrate ori şi când nu se vor lua în considerare.

Ofertele timbrate după lege sunt a se trimite sau presenta în cuverte sigilate.

Ofertele sunt de a se compune după formulariul şi conspectul de împărţire, care ambele se pot vedea la oficiul r. u. de construire de aici.

La ofert trebue alăturată cuitanţa despre depunerea vadiului la cassa comitatensa.

Vadiul trebue se constea cel puţin din 5% a sumelor preţurilor, care le promite oferentul după cuantitatea de petriş, pusă în conspectul de împărţire, care conspect servesce de basă la pertractare.

Bani gata sau obligaţiuni nu se primesc cu ofertul.

Conspectul de orientare despre împărţirea petrişului de furnisat, contractul de furnisare şi condiţiunile speciale, se pot ceti la oficiul r. u. de construire din loc (casa comitatensă odaia Nr. 39) în órele ordinar de oficiu.

Sibiiu, în 9 Ianuariu 1893.

Reissenberger m. p., vice comite.

„MUNTEANA“ societate de credit şi păstrare pe acţii în Ofenbaia.

Convocare.

Domnii acţionari ai societăţii de credit şi păstrare *„MUNTEANA“* se învită conform §. 20 din statute la a

IV-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Ofenbaia la **4/16 Februariu 1893 la 10 óre a. m.** în localul scólei române din loc.

Obiectele adunării vor fi:

1. Raportul direcţiunei despre resultatul anului 1892.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Deciderea asupra conturilor anuali şi asupra profitului curat.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă pe anul curent.
5. Votarea statutelor pentru fondul de pensiune a oficialilor.
6. Alegerea membrilor în comitetul de revisiune.
7. Eventuale propuneri în cadrul statutelor.

Domnii acţionari, cari în înţelesul statutelor § 22 doresc a participa la acésta adunare generală, în persónă sau prin plenipotenţiat, sunt poftiţi a-şi depune acţiile şi eventual plenipotenţa la cassa societăţii cel mult până în 4/16 Februariu a. c. la 9 óre a. m.

Ofenbaia, în 20 Ianuariu, 1893. [10] 1—1

Direcţiunea.

„MUNTEANA“ societate de credit şi păstrare pe acţii în Ofenbaia.

Incheierea socotelelor

societăţii de credit şi păstrare „Munteana“ din Ofenbaia pe a. 1892.

Contul bilanţului.

Active.		fl. cr.	Pasive.	fl. cr.
Cassa în numerariu		2,168.72	Capital social 1000 acţii à 20 fl.	20,000.—
Cambii		86,557.30	Depuneri spre fructificare . .	22,564.02
Imprumut pe obligaţ. cu cavenţi		14,568.33	Cambii reescomptate	56,288.—
Imprumut cu hipotecă . . .		1,700.67	Interese anticipate pe anul . 1893	1,875.34
Mobiliar	117.79		Dividende neridicate în anul 1892	130.43
Mobiliar după amortisare de 10 % .	11.78	106.01	Fondul de reservă al acţionarilor	2,023 82
Diversi creditori		1,620.—	Profit curat	3,839.42
		106,721.03		106,721.03

Contul profitului şi al perderilor.

Eşiri.		fl. cr.	Intrate.	fl. cr
Interese:			Interese:	
„ pentru depuneri spre fructificare	769,79		Interese dela cambii . . . ,	6,284.12
„ pentru reescompt	2,623,09		Interese dela obligaţiuni cu cavenţi	1,305 58
„ pentru fondul de reservă . . .	77.84	3,470.72	Interese de împrumut hipotecar	146.19
Chiriă		60.—	Interese dela întârḑiere . . .	303.14
Dare		495.34	Competinţe de scris	1,477.86
Spese		419.38		
Porto		96,25		
Scopuri culturali		25.—		
Marce de presenţă		119.—		
Salure		980.—		
Amortisare 10 % la mobiliar .		11.78		
Profit curat		3,839.42		
		9,516.89		9,516.89

Ofenbaia, în 31 Decembre, 1892.

I. Danciu m. p., director esecutiv. **Nicolau Fodorean** m. p., comptabil.

Membrii direcţiunii:

Ioan Is. Tordai m. p. preşedinte. **Csutak Lajos** m. p. **Vasilie Rus** m. p. **Moise Ţir** m. p. **Ioan Barb** m. p.

Subsemnatul comitet de revisiune, esaminând bilanţul present şi contul profitului şi al perderilor şi confrontându le cu registrele principali şi secundari ale societăţii, constatăm, că le am aflat în consonanţă cu acelea-şi şi întru tóte esact.

Ofenbaia, în 21 Ianuariu, 1892. [9] 1—1

Nistor Manciu m. p. preşedinte. Simion Ciorbea m. p. Ioan Pop m. p. Simion Paşca m. p. Petru Popp m. p. Avram Cioran m p. Vasile Gan m. p.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesan.